

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 8500/2023
05.04.2023. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Мирјане Андријашевић и Зорана Хаџића, чланова већа, у парници тужиле АА из села ..., општина ..., чији је пуномоћник Владица Петровић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Високи савет судства, Основни суд у Врању, коју заступа Државно правобранилаштво, Одељење у Лесковцу, ради накнаде имовинске штете, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 1092/22 од 26.01.2023. године, у седници одржаној 05.04.2023. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Вишег суда у Лесковцу Гжрр 1092/22 од 26.01.2023. године.

УКИДА СЕ пресуда Вишег суда у Лесковцу Гжрр 1092/22 од 26.01.2023. године и предмет **ВРАЊА** том суду, на поновно одлучивање о жалби тужене.

Образложење

Пресудом Основног суда у Лесковцу Прр1 984/2019 од 12.05.2022. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле па је тужена обавезана да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/18, на име главног дуга исплати износ од 652,21 евро, са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године, са затезном каматом по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена, па све до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан уплате, који ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије одређених за рад судова. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова поступка исплати износ од 30.000,00 динара, а у случају доцње са плаћањем обавезује да се на износ трошкова плати законску затезну камату почев од извршности одлуке.

Виши суд у Лесковцу је, пресудом Гжрр 1092/22 од 26.01.2023. године, преиначио пресуду Основног суда у Лесковцу Прр1 984/2019 од 12.05.2022. године у ставу првом изреке, тако што је одбијен тужбени захтев тужиле којим је тражила да се тужена обавезе да јој на име накнаде имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/08 исплати

новчани износ од 652,21 евро са домицилном каматом почев од 01.01.2007. године до 25.12.2012. године, а од 25.12.2012. године, са затезном каматом по стопи која се утврђује на годишњем нивоу у висини референтне каматне стопе Европске централне банке на главне операције за рефинансирање увећане за 8% поена, па до исплате, све у динарској противвредности по средњем курсу Народне банке Србије на дан исплате, који ће се исплатити из буџетских средстава Републике Србије одређених за рад судова, као неоснован. Ставом другим изреке, преиначеја је одлука о трошковима поступка садржана у ставу другом изреке исте пресуде, тако што је тужилца обавезана да на име трошкова целокупног поступка исплати туженој износ од 18.000,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је изјавила благовремену ревизију, због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној, на основу одредбе члана 404. Закона парничном поступку, ради уједначавања судске праксе.

Одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку („Службени гласник Републике Србије“ број 72/11 ... 18/20), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени Врховног касационог суда, у конкретном случају су испуњени услови прописани одредбом члана 404. став 1. Закона парничном поступку за одлучивање о ревизији тужилце, као о изузетно дозвољеној, ради потребе уједначавања судске праксе о објективној одговорности Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року запосленима у предузећима са већинским уделом друштвеног, односно државног капитала.

Из тог разлога, Врховни касациони суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 404. став 2. Закона парничном поступку.

Врховни касациони суд је испитао правноснажну пресуду, применом одредбе члана 408. Закона парничном поступку и утврдио да је ревизија тужилце основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, правноснажним решењем Основног суда у Врању И 110/19 од 17.04.2019. године, усвојен је приговор ради убрзавања поступка и утврђено да је предлагачу АА из ... (тужилци) повређено право на суђење у разумном року у предмету Основног суда у Врању И 1470/08. Тужилца је, у својству извршног повериоца, поднела извршном суду предлог за извршење против извршног дужника ХК ПК „Јумко“ А.Д. Врање, на основу правноснажне и извршне пресуде Општинског суда у Власотинцу П 237/07 од 10.12.2007. године, ради наплате минималне зараде и трошкова поступка, а извршни суд је решењем И 1470/08 од 03.09.2008. године

одредио предложено извршење. Од доношења решења о извршењу, ниједна радња у циљу спровођења извршења није спроведена, а увидом у приказ власништва дужника са сајта Централног регистра хартија од вредности, утврђено је да је ХК ПК „Јумко“ А.Д. Врање акционарско друштво чији су већински акционари: Акционарски фонд А.Д. Београд са учешћем од 21,20% акција, Република Србија са учешћем од 18,426% акција, Фонд за развој Републике Србије са учешћем од 16,63% акција и ПИО Фонд РС са учешћем од 6,49% акција.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужбени захтев тужиље усвојио и тужену обавезао да јој накнади имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року, са припадајућом каматом, у смислу одредбе члана 31. Закона о заштити права на суђење у разумном року, у вези одредбе члана 172. став 1. Закона о облигационим односима и одредбе члана 6. став 1. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, у вези одредбе члана 58. Устава Републике Србије. Првостепени суд је закључио да је Република Србија објективно одговорна за неостваривање права из радног односа према дужницима који су били друштвена предузећа, с озбиром да су извршни поступци према тим дужницима вођени неделотворно и неадекватно, што је довело до тога да извршни поверилац, па и тужиља, до данас нису наплатили потраживање из радног односа, које потраживање по својој природи и карактеру има егзистенцијални значај за тужиљу.

Другостепени суд је преиначио пресуду првостепеног суда, тако што је тужбени захтев тужиље одбио јер је закључио да нема услова за објективну одговорност тужене за насталу имовинску штету тужиље пошто извршни дужник није у стечају, а у конкретном случају се ради о имовинској штети коју је тужиља дужна да доказује у том смислу да је штета настала као последица дуготрајног трајања поступка судске заштите, односно да се имовинска штета може довести у узрочно-последичну везу са том повредом права, применом правила о адекватној узрочности, јер није сваки узрок довољан, већ само онај који је адекватно подобан да доведе до настанка имовинске штете.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право, а због тога нису цењени наводи жалбе тужене.

Одредбом члана 1. став 2. Закона о заштити права на суђење у разумном року („Службени гласник Републике Србије“ број 40/2015), прописано је да је сврха тог Закона да пружи судску заштиту права на суђење у разумном року и томе предупреди настајање поврде права на суђење у разумном року. На основу одредбе члана 31. став 1. истог Закона, странка може да поднесе тужбу против Републике Србије за накнаду имовинске штете изазване повредом права на суђење у разумном року у року од једне године од када је стекла право на правично задовољење. Одговорност Републике Србије за имовинску штету изазвану повредом права на суђење у разумном року је објективна, на основу одредбе члана 31. став 3. Закона о заштити права на суђење у разумном року.

Дакле, тужена је објективно одговорна за штету коју је тужиља, као запослена у привредном друштву са већинским друштвеним или државним капиталом, без своје кривице претрпела тако што није наплатила своје новчано потраживање из радног

односа, под условом да је правноснажним решењем утврђено да је у том поступку повређено право на суђење у разумном року. У конкретном случају, утврђеном повредом права на суђење у разумном року тужила је стекла право да захтева од тужене накнаду материјалне штете у висини ненаплаћеног потраживања и поднела је тужбу за накнаду те штете. Свако новчано потраживање досуђено правноснажном судском одлуком улази у имовину повериоца, па неспровођење извршења судске одлуке којом је то потраживање досуђено представља повреду права на мирно уживање имовине зајемчено у члану 58. став 1. Устава Републике Србије. С тим у вези, битна чињеница за одговорност тужене је и структура капитала извршног дужника у тренутку покретања извршног поступка, односно да се ради о предузећу са већинским друштвеним, односно државним капиталом. Другостепени суд то није имао у виду при одлучивању побијаном пресудом, па због погрешне примене материјалног права нису цењени наводи жалбе тужене.

Из тих разлога, другостепена пресуда је укинута, а укинута је и решење о трошковима парничног поступка јер зависи од његовог исхода, у смислу одредбе члана 163. став 4. Закона парничном поступку.

У поновном поступку потребно је да другостепени суд имајући у виду примедбе из овог решења, цени наводе жалбе тужене и донесе нову и на закону засновану одлуку.

Из изнетих разлога, Врховни касациони суд је применом одредбе члана 416. став 2. Закона парничном поступку одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Гордана Коменић, с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**